

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 4. Vtrum panis possit conuerti in corpus Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

concurfus diuini, quàm ex positua illa actione separandi accidentia: ac proinde censetur annihilatio; nisi quid aliud obstat.

45
Vera ratio,
cur Panis
hic ad di-
catur anni-
hilari,

Vera igitur ratio, cur hæc desitio panis non sit annihilatio, dicenda est; quia de ratione annihilationis, vt communiter concipitur, est, vt res ita desinat esse, vt illa desitio ex vi actionis per quã, vel propter quam fit, non ordinetur ad vltierius esse; sed sistat in non esse: atqui panis ita desinit, vt illa desitio ordinetur ad vltierius esse, idque ex vi actionis, qua Christi Corpus ponitur sub speciebus. Est enim hæc desitio panis immediatè fiat per subtractionem influxus conseruatiui (nihil enim est aliud, quàm priuatio essendi, quatenus in primo instanti est pendens à causa priuatiua, scilicet à suspensione actionis conseruatiuæ) tamen censetur fieri ex vi actionis positiuæ, qua ponitur ibi Corpus Christi: nam propter illã actionem fit, & ex intentione agentis ordinatur ad esse Corporis Christi sub speciebus. Quia enim intèdebat Christus ponere suum Corpus sub speciebus tanquam principaliter designabile, sensibile, tractabile per species, necessariò debebat excludere panem. Itaq; substantia panis necessariò desinit ex vi actionis, qua ponitur ibi Corpus Christi; non quidem ex vi, quam habet actio præcisè ex natura sua; sed quam habet, vt subest intentioni Dei ordinantis illam ad sic ponendum Corpus Christi sub speciebus.

46
Obiectio
quòd de-
beat esse
formalis
repugnan-
tia termi-
norum.

Dices, Inter terminos conuersionis debet esse formalis repugnantia; ita vt necessariò positio vnus, sit exclusio alterius; vt patet in omnibus conuersionibus formalibus, id est, quæ per successionem formarum in eadem materia vel subiecto fiunt. Si enim possent simul stare, iam nõ esset conuersio; nam vtrumque conseruaretur. Hinc album non vertitur in dulce, sed in nigrum vel rubrum &c. Sed Corpus Christi non ita excludit substantiam panis à speciebus; nam possunt simul consistere, etiam naturaliter, posito illo modo existendi indiuisibiliter in Corpore Christi: ergo non est conuersio inter illa.

Negatur id
de conuer-
sione super
naturali.

Respondeo, In omni conuersione naturali termini ita debent repugnare, vt naturaliter non possint simul consistere. Nam hæc conuersio fit per successionem formarum repugnantium. Secus tamen res habet in conuersionibus supernaturalibus, quibus totum conuertitur in totum supernaturaliter; nam hic non succedit vna forma alteri in eadem materia, vel subiecto, sicut in naturali conuersione; sed tota substantia toti substantiæ, sub iisdem accidentibus, sub quibus non habent illæ duæ substantiæ repugnantiam, nisi illa accidentia debeant informare substantiam, quæ succedit; quod hic non habet locum: vel illam debeant principaliter designare; quod pendet ex intentione agentis. Sufficit igitur, vt termini repugnent quatenus subsunt intentioni agentis; qui sic intendit ponere Corpus Christi sub speciebus, vt sit principaliter designabile, & sensibile per illas: cum quo stare nequit, vt maneat substantia panis: quod etiam est consentaneum naturis rerum, & dignitati Corporis Christi, quod postulabat, vt esset ibi tamquam primaria substantia, non vt quid accessorium substantiæ panis.

Qualis hic
terminoru
repugnan-
tia sufficiat

Confirmantur hæc omnia: Quia vbi est peculiaris modus conuersionis, ibi quoque potest esse peculiaris repugnantia inter id, quod conuertitur,

& id, in quod conuertitur: ergo in conuersione supernaturali, quæ tota pendet ex ordinatione diuina, sufficit ea repugnantia, quæ nascitur ex modo existendi, quem Deus intendit. Præsertim cum in conuersione non videatur requiri repugnantia terminorum ob aliam causam, quàm vt desitio vnus non iungatur per accidens cum inceptio alterius. Atqui ad hoc cauendum sufficit intentio diuina, consentanea naturis rerum, ordinans desitionem vnus ad inceptio- nem alterius.

Repugnan-
tia termi-
norum in
Conuer-
sione.

ARTICVLVS IV.

Vtrum panis possit conuerti in Corpus Christi?

Respondetur Affirmat. Sed DVBIUM est, Quia actione fiat hæc conuersio; & quis sit formalis terminus huius actionis?

47
Prima sen-
tentia Sco-
ti, id fieri
duplici
actione!

Sunt tres sententiæ. Prima est, Diuersis actionibus panem conuerti in Corpus Christi, & Corpus Christi poni sub speciebus panis. Priorem, esse actionem conuersiuam, & terminari ad substantiam Corporis Christi secundum se, vt est in cælo; vnde ex vi huius actionis illud non poni sub speciebus: quare esse opus alia actione, quam vocant *Adductiuam*, qua Corpus Christi, in quod cõuersus est panis, sub speciebus adducatur. Insinuat Scotus dist. 10. q. 1. & dist. 11. q. 3. & clarè docent eius discipuli.

Secunda sententia: Esse quidem eandem actionem, qua fit cõuersio panis in Corpus Christi; & qua Corpus Christi ponitur sub speciebus panis: sed hanc esse actionem adductiuam, quæ sic adducat Corpus Christi sub species, vt tamen loci non deferat, quem habet in cælo, sed solum acquirat nouam præsentiam sub speciebus. Vnde terminum formalem, ad quem terminatur hæc actio, esse præsentiam nouam, seu nouum vbi. Ita multi recentiores qui scribunt contra hæreticos, & etiam quidam Scotistæ.

Secunda
sententia
id fieri per
Adductiu-
nem.

Tertia sententia: Solam actionem substantialem conuersiuam requiri. Pro qua:

48
Tertia sen-
tentia id
fieri per
solã actio-
nem sub-
stantialem
conuersiuã.

Dico Primò: Eadem actione, qua panis conuertitur in Corpus Christi, cõstituitur idẽ corpus sub speciebus panis. Est quasi certa, & ferè communis Doctorum. Probatur Primò, quia, si non poneretur ibi per actionem conuersiuam, sed per aliam, non poneretur ibi per transsubstantiationem, sed per aliquam aliam actionem extraneam transsubstantiationi, scilicet per actionem adductiuam, ac proinde impertinens esset transsubstantiatio ad hanc præsentiam: quod tamen est contra sensum Patrum, qui censent Corpus Christi ibi esse propter transsubstantiationem; vt statim ostendemus. Probatur Secundo, Quia terminus ad quem necessariò ponitur ex vi conuersionis, vbi erat terminus a quo: ergo actio conuersiuã sufficit ad præsentiam Corporis Christi ponendam in Eucharistia. Antecedens patet; nam conuersio fit per successionem diuersarum formarum in eadem materia vel subiecto, aut per successionem diuersarum substantiarum sub iisdem accidentibus: semper enim termini conuersionis debent comparari ad aliquid idem, in quo, vel sub quo, fiat successio. Confirmatur; quia nisi maneat aliquid

aliquid idem, sub quo fiat successio substantiarum, nulla erit ratio, cur potius panis dicatur cōuersus in Corpus Christi, quam lapis, si eodē momento etiam lapis desineret esse manentibus accidētibus seu speciebus. Pari modo nulla erit ratio, cur panis dicatur potius cōuersus in Corpus Christi, quā in corpus B. Virginis. Si enim Corpus Christi ex vi cōuersionis non magis est sub speciebus panis, quā corpus B. Virginis, sed per nouam actionem debeat adduci; cur potius cōuersus est panis in Corpus Christi, quā in corpus Virginis? Vnde patet, hanc sententiam falsam esse, scilicet panem hīc positum posse conuerti in Corpus Christi existens & permanens dumtaxat in celo, & præter actionem cōuersiuam opus esse adductiuā.

Dico Secundò, Hæc actio, qua panis cōuertitur in Corpus Christi, & consequenter, qua Corpus Christi ponitur sub speciebus præsens, nō est actio adductiua, sed veluti substantialiter productiua Corporis Christi, sic vt terminus eius formalis sit substantia Corporis Christi. Ita sentit D. Thomas: nam passim negat Christum esse in Eucharistia per motum localem, vt patet hoc artic. 4. & suprā artic. 2. Atqui actio adductiua nihil est, nisi motus localis: terminatur enim tantummodò ad nouum vbi, seu nouam præsentiam. Et art. 2. ex eo, quòd Christi Corpus non incipiat esse in Eucharistia per motum localem, concludit debere ibi poni per quandam actionem veluti generatiuam, seu substantialiter productiuam. Et in Responione ad 1. ibidem dicit, quòd virtus Dei ex pane & vino facit Corpus, & Sanguinem suum. Et infrā artic. 7. dicit terminum huius cōuersionis esse Corpus Christi; quòd cum non suscipiat magis, & minus, causa est, cur hæc cōuersio fiat in instanti. Idem sentire videntur omnes Doctores, qui docent hanc actionem, qua Christi Corpus ponitur in Eucharistia, non fieri in aliquo subiecto præsupposito; & idcirco esse similem creationi: hinc enim sequitur, non esse actionem adductiuam: nam hæc fit in subiecto, quòd ei supponitur, scilicet in corpore, quòd adducitur, sicut aliæ mutationes accidentales. Ita Halensis 4. parte quæst. 34. membro 3. art. 1. & Henricus Quodlibeto 9. quæst. 9. Bonauentura dist. 10. art. 2. quæst. 1. Sed omnium optimè & clarissimè Gabriel dist. 11. quæst. 1. & in Canonem missæ lectione 40. & 46. Hanc sententiam copiose deducit vide lib. 12. de Persec. diuini cap. 16. num. 114. & deinceps.

Probatur hæc sententia: Primò, Ex Patribus, qui docent panem mutari, cōuerti, transfundi; transfundenti in Corpus Christi, & substantiam conuerti in substantiam. Atqui nulla est cōuersio vini in aliud, sine actione productiua eius, in quod fit cōuersio: vt patet in omnibus cōuersionibus, substantialibus, & accidentalibus: exempli causa, quando aqua cōuersa est in vinum, non solum desijt substantia aqua, sed producta est ibi substantia vini: quando vxor Loth cōuersa est in statuam salis, non solum ipsa desijt esse, sed producta est statua salis: quando virgæ cōuersæ sunt Exodi cap. 7. in serpentes, ita desierunt virgæ, vt producti sint serpentes: sic quando in nutritione sanguis vertitur in carnem, vel chylus in sanguinem, non solum est desictio, sed etiam substantialis productio. Ergo similiter

quando substantia panis vertitur in substantiam Corporis Christi, necesse est Corpus Christi quodammodò produci, id est, accipere esse substantiale, per quandam substantialem dependentiam & influxum: quamuis non propriè dicatur produci: nomen enim hoc connotat rem illam antea non extare.

Secundò, Quia Patres docent Corpus Christi fieri, confici, creari; quæ verba productionem nobis insinuant. Tertullianus lib. 4. contra Marcionem: *Acceptum panem corpus suum facit, dicendo, Hoc est corpus meum.* Cyprianus sermone de cœna Domini, *Panis iste non effigie, sed natura mutatur, omnipotentia Verbi factus est caro.* Et infrā: *Qui vsque hodie veracissimum Corpus suum creat, & sanctificat, & benedicit.* Ambrosius lib. de ijs qui Mysterijs initiantur; *Hoc quod conscimus, Corpus ex Virgine est.* Et lib. 4. de Sacramentis cap. 4. *Vbi accedit consecratio, de pane fit Corpus Christi.* Idem Ambrosius sæpè comparat hanc consecrationem cum creatione, & cum formatione Christi in vtero Virginis; quæ sunt actiones substantiales. Similiter Damascenus lib. 4. de Fide cap. 14. Denique sanctus Gaudentius Tractatu 2. de Exodo, *Ipse naturarum creator & Dominus, qui producit de terra panem; de pane rursus, quia potest & promisi, efficit proprium Corpus; & qui de aqua vinum fecit, de vino sanguinem suum facit.*

Probatur Secundò, Ratione. Prima est, Quia implicat contradictionem Corpus Christi poni in Eucharistia per solam actionem adductiuam; nisi deserat locum, qui est in celo.

Quod Probatur; Quia actio adductiua solum facit nouam præsentiam, seu nouum vbi in Corpore Christi, quòd est modus quidam eius accidentalis; sicut esse hic vel ibi. Atqui nullos modus accidentalis, nullumque accidēs potest intelligi fieri in aliquo subiecto, nisi hoc subiectum prius naturā intelligatur præsens negatiuè, id est, indistans à loco, vel à spatio, vbi ille modus vel illud accidens datur; vt per se patet: ergo prius naturā Corpus Christi debet intelligi indistans à speciebus, vt possit sub ipsis positiuam quandam præsentiam, seu vbi positiuam accipere: ergo per aliquam actionem priorem debet ibi esse positum; ac proinde per actionem quandam productiuam; nulla enim alia fingi potest, si manet in celo.

Confirmatur; Quia impossibile est intelligi aliquam vnionem inter aliqua duo, nisi prius naturā hæc intelligantur esse, & non distare: atqui præsentia positiuam est veluti quadam vnio cum spatio, vel cum speciebus: ergo erit necesse vt prius sint indistantia &c.

Secunda Ratio est: Etsi poneremus hanc rationem ponendi Corpus Christi Domini in Eucharistia per actionem adductiuam esse possibile, nullo tamen modo sufficeret presenti mysterio. Quia per hanc actionem adductiuam non saluatur vera, & propriè dicta Transsubstantiatio; quam tamen fateri oportet iuxta doctrinam Ecclesiæ Catholicæ; vt docet Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 4. Quod probatur ante hæc statum.

Probatur Primò, Quia propriè dicta Transsubstantiatio est cōuersio substantialis: atqui cōuersio substantialis debet consistere duabus mutationibus substantialibus; alterā, quā substantia desinat; alterā, quā alia substantia incipiat esse

Vergetur auctoritas Patrum ex verbis Fieri, Creari, &c.

2. Probatur Ratione.

1. Quia implicat Christum per solā actionem Adductiuam poni in Eucharistia.

51 2. Quia per Adductiuam non saluatur Transsubstantiatio.

49 Actio, qua ponitur Corpus Christi in Sacramēto non est Adductiua, sed Productiua.

Faueo D. Thomas.

30 1. Probatur ex SS. Patribus.

vel simpliciter, vel secundum nouam dependentiam; vt videre est in omnibus alijs conuersionibus substantialibus. Sicut enim substantia composita non constat, nisi ex substantijs, ita mutatio substantialis composita, qualis est Transsubstantiatio, constare debet mutationibus substantialibus. Quod si terminus conuersionis solum est nouum vbi, seu noua presentia, illa mutatio est mere accidentalis ex parte termini ad quem; & nihil est aliud quam motus localis acquisitus sine amissione: sicut cum Angelus se extendit ad amplio rem locum, non amisso loco priore. Sed hoc est contra Concilium Tridentinum, quod affirmat hanc conuersionem proprie, conuenienter, & aptissime dici transsubstantiationem. Rursus conuersio substantialis debet terminari ad substantiam, tamquam ad terminum suum formalem. Nec valet, si dicas, Ideo dici substantialem, quia substantia panis definit. Nam omnis alia mutatio accipit nomen a termino ad quem, a quo etiam habet speciem; non a termino a quo, qui mutationi positua mere est extrinsecus. Vnde non est ratio vlla, cur hac conuersio dicatur Transsubstantiatio a termino a quo. Et Confirmatur, Quia alioquin erit proprie Transsubstantiatio, si substantia panis verteretur in colorem, vel in alia qualitatem Corporis Christi: quod per se absurdum est.

Viget ex verbis Concilii Tridentini.

Viget ex verbis Concilii Tridentini.

3. Ratio contra Adductionem.

32

Probatur Secundo, Quia Transsubstantiatio est conuersio totius substantia in substantiam: vt expressè docet Concilium Tridentinum, sess. 13. cap. 4. At non rectè dicitur conuerti substantia in substantiam, si Corpus Christi solum per actionem adductiuam ibi ponatur sub speciebus. Actio enim adductiuam solum mutat loca, non substantias rerum: Quod confirmatur, Quia alioqui, si Corpus Christi descenderet de caelo, & subiret species sacramentales, desinente ibi substantia panis, diceretur panis conuerti in substantiam Corporis Christi: quod per se absurdum est. Sic enim possemus dicere, cum Dominus aquam conuertit in vinum, istud vinum non fuisse ibi productum, sed aliunde allatum, & loco aquae substitutum. Similiter de virga Moysis, quando conuersa est in serpentem, non esse productum serpentem, sed aliunde allatum, & in locum virgae substitutum: quod est contra sententiam Patrum. Vide D. Augustinum lib. 18. de Ciuitate cap. 18. vbi distinguit veras conuersiones, quae virtute diuina fiunt, a falsis, quae arte daemonum. Tertia Ratio est: Corpus Christi per actionem Transsubstantiationis non solum accipit nouam presentiam, seu nouum vbi sub speciebus; sed etiam modum quendam intrinsecum existendi, per quem postulat esse totum in singulis partibus spatij ipsarum specierum, sicut spiritus. Hic enim modus existendi distinctus est a presentia, & est prior illa. Ergo actio adductiuam non sufficit, sed opus est alia priore, & sublimiore. Atqui haec non potest esse, nisi productiuam substantia Corporis Christi, & quasi replicatiua eiusdem esse. Confirmatur, Quia modus existendi diuisibiliter, & indiuisibiliter, sunt modi oppositi; sicut modus existendi per se, & in alio: ergo non possunt eide substantia conuenire, nisi illa quodammodo virtute sit duplex, duplicem habens dependentiam substantialem.

Quarta Ratio est: Si solum per actionem adductiuam esset sub speciebus, per nullam potentiam posset conseruari in Eucharistia, si poneretur desinere, vt est in caelo. Atqui hoc omnino falsum est: quia tam vere, realiter, & substantialiter est in Eucharistia, quam est in caelo: ergo sicuti potest desinere esse in Eucharistia, ita vt non desinat esse in caelo; ita vicissim diuina virtute fieri potest, vt desinat secundum dependentiam primam, quam habet in caelo, sic, vt non desinat in Eucharistia. Sicut enim, vt est in caelo, non habet intrinsecam dependentiam a se, vt est in Eucharistia; ita vicissim, vt est in Eucharistia, non habet intrinsecam dependentiam a se, vt est in caelo. Ratio est, Quia est omnino idem corpus, habens vtrouique integrum influxum, & totalem dependentiam a Diuina virtute conseruante.

33 4. Ratio.

Instatur iterum ex verbis Concilii Tridentini.

Scotus.

Confirmatur, Quia vt rectè docet Scotus dist. 10. q. 4. quem plerique alij sequuntur, Deus poterat Christi Corpus ponere in Eucharistia ante Incarnationem; idque per eandem actionem, per quam modo ponitur: Sed tunc illa actio fuisset vera productio, terminata ad ipsam substantiam Corporis Christi: ergo & modo est vera actio productiuam eandem vim habens. Quamuis non dicatur absolute nunc productio, sed quod Corpus Christi antea existat: quod enim antea erat, non proprie dicitur produci. Sed hoc ad modum loquendi pertinet.

Dices, Corpus Christi habet veram presentiam, seu verum vbi accidentale: ergo praeter actionem, quae terminatur ad eius substantiam, opus est actione adductiuam, quae terminatur ad illam presentiam.

Obiectio.

Respondeo Negando Consequentiam: Nam haec presentia consequitur necessarid ex eo, quod actio substantialis productiuam Corporis Christi determinetur per diuinam voluntatem ad certum locum, seu spatium. Sicut, quando condidit Deus terram, non opus erat alia actione, qua poneretur in hoc spatio, quam actione creatiuam, quae ad substantiam eius terminabatur. Sicut enim operatio diuina, quae foras prodit, necessario determinatur ad certum genus rerum, ita etiam ad certum spatium, in quo rem illam facit.

Solutio.

D. V. B. I. V. M. II.

Quomodo differat haec actio a creatione, seu actione creatiuam?

Respondeo, Differt Primo, Quod Creatio sit prima collatio ipsius esse, per quam res, ex nullo ente, fit ens; qua cessante, res relabitur in nihil. At haec actio non est prima collatio eius esse, quod non erat, sed est iterata collatio eius, quod iam erat, & eiusdem esse noua dependentia. Vnde se habet potius per modum conseruationis, quam creationis. Differt enim Conseruatio a Creatione, quod Creatio sit prima positio ipsius esse conseruans ante hoc instans rem non fuisse, Conseruatio autem est continuatio eiusdem esse post primum instans, & etiam eiusdem actionis. Nam Creatio, & Conseruatio proprie est eadem actio positiuam: sed dicitur Creatio in primo instanti in quo est, Conseruatio toto reliquo tempore post illud instans. Itaque, cum haec actio non sit prima collatio ipsius esse, sed eiusdem esse continuatio, habet se per modum conseruationis, quamuis non sit proprie illa prima conseruatio, cum non sit omnino eadem actio.

54 Prima differencia.

Creatio & conseruatio, quid.

Differt

Secunda
differentia.

Differt Secundo, Quod creatio non habet terminum à quo posituum, sed solum negatiuum: est enim productio rei ex nihilo. Hec autem actio habet terminum à quo posituum, scilicet substantiam panis; nam ex pane fit Corpus Christi.

Aduerte tamen has differentias non ponere aliquem modum intrinsecum in hac actione, sed solum extrinsecas denominationes, quae tamen modum loquendi, plurimum immutant. Nam quod Corpus Christi alibi existat, est extrinsecum huic actioni productiuæ: ut enim est alibi, non est terminus huius actionis, sed praexistit illi; ac proinde nullam intrinsecam connexionem cum ea habet. Vnde haec actio ita terminatur ad Corpus Christi, ac si alibi non esset. Similiter extrinsecum est huic actioni, quod habeat terminum à quo posituum: nam iste terminus nihil posituum coheret huic actioni, cum eo momento, quo actio est, terminus ille non sit: dum autem non est, non potest aliquid posituum conferre.

55
Soluuntur
obiec-
tiones.

Dices Primò, Si haec actio, qua Christi Corpus ponitur in Eucharistia, non differt vi intrinseca à creatione: ergo quotidie Christi Corpus creatur, vel producitur.

Creatio &
conserua-
tio, est
quoad in-
trinseca co-
ueniant,
differt
tamen con-
seruatio.

Respondeo Negatiue Consequentiam; Quia nomen creationis, & productionis, non solum significat id, quod est intrinsecum actioni; sed connotat etiam aliquid extrinsecum; scilicet quod res illa ante non extet, quodque haec sit prima collatio ipsius esse. Vnde cum Corpus Christi ante extet, quando ponitur in Eucharistia non dicitur *creari*, sed accipere idem esse in altari, quod habet in caelo, licet alio modo habeat. Sicut post primum instanti, quo mundus cepit esse, non amplius dicitur *creari* vel *produci*, sed *conseruari*; quamuis actio conseruatiua, quoad omnia intrinseca, sit eadem, ac creatiua.

Obiectio.

Similiter, Si Corpus Christi fuisset in Eucharistia ante Incarnationem (quod fieri potuisse supra num. 53. diximus ex Scoto & Gabriele:) quando postea fuisset formatum in utero Virginis, non diceretur absolute *produci*, ut rectè iidem Auctores docent, sed solum secundum quid, scilicet secundum modum essendi naturalem.

Ogmodo
dici possit
Christi
Corpus
creari per
consecra-
tionem.

Si tamen Christi Corpus non esset alibi, per hanc actionem consecratoriam posset aliquo modo dici *creari*; quia inciperet esse, ex nulla praesupposita materia: tam enim efficax est haec actio, ut productura sit ex nihilo Corpus Christi, si antea non existat.

56

Dices Secundo, Si haec actio esset productiua, sequeretur idem posse producere seipsum: nam Christi Corpus suum in Eucharistia ponit. Item sequeretur, verba consecrationis posse ponere Christi Corpus in Eucharistia, etiamsi non existeret in forma naturali: quod est contra veritatem verborum, *Hoc est Corpus meum*: nam propro-
men, meum, significat corpus existens.

Si Christus
non existeret
in forma
sua natura-
li, verba
consecra-
tionis nihil
operaren-
tur.

Respondeo ad primam sequelam; Implicat contradictionem, ut aliquid proprie se producat; non tamen implicat, ut aliquid iam existens, suum esse quodammodo replicet & multiplicet.

Ad secundam, Nego sequelam: Aliud enim est loqui de ipsa actione productiua, aliud de virtute verborum, quae se habet instar actus primi, & potentiae productiuae. Nam actio illa ex essentia sua terminatur ad substantiam Corporis Christi; vnde posita illa actione necessarid Christi

Corpus ponitur; tamquam eius formalis terminus: verba vero non habent ex essentia sua illam virtutem operandi, sed solum ex ordinatione & concursu Dei: Deus autem non statuit concurrere cum verbis, nisi Corpus Christi existat naturaliter; ut colligitur ex ipsa verborum forma, & ex eo, quod hoc mysterium mediante humanitate Christi sit institutum. Vnde si ponatur humanitas Christi non existere, Deus non concurret; & sic verba nullam habebunt vim productiuam. Itaque existentia Corporis Christi in Eucharistia, pendet ab existentia in forma naturali, non dependentia intrinseca, quae ex natura rei proueniat, sed extrinseca, quae ex ordinatione diuina, eaque liberat.

DVBIVM III.

Utrum Deus rem quamuis possit conuertere in aliam?

57
Creatura
non potest
conuertere in
diuinam
substantiam
& cui.

Respondeo, & Dico Primò, Nulla creatura potest conuertere in substantiam diuinam. Est communis Doctorum, praeter Caietanum initio 3. partis q. 2. art. 11. & Ioannem Maiorem dist. 11. Probat, Quia essentia diuina est prorsus immutabilis: atqui nihil potest esse terminus conuersionis sine aliqua sui intrinseca mutatione, quae accipiat nouam aliquam dependentiam substantialem, vel saltem nouam praesentiam: nam actio conuersiua, cum sit actio positiua, debet ponere aliquid posituum & reale; non in termino à quo, quia hic omnino desinit esse; sed in termino ad quem, ac proinde in illo est aliqua mutatio. Confirmatur, Quia si nulla est in illo mutatio; ergo eodem prorsus modo nunc se habet, quo antea; ac proinde non est ratio, cur in ipsum aliquid dicatur conuersum nunc potius, quam antea.

Obiectio.

Dices, Sufficit ut illa actio ponat aliquid posituum circa creaturam. Sicuti in assumptione humanae naturae à Verbo, Verbum est terminus assumptionis sine sui mutatione, per mutationem humanae naturae. Confirmatur, Quia si Verbum diuinum assumeret naturam humanam antea existentem in propria hypostasi, humana persona conuerteretur in personam diuinam, sine mutatione diuinitatis. Respondeo, Hoc quidem aliquo modo sufficere ad vnionem hypostaticam; nullo tamen modo ad conuersionem: nam id, in quod fit conuersio, debet esse terminus formalis actionis conuersiuae; ac proinde in ipso debet esse ipsa mutatio. Ibi autem tota mutatio est in creatura: nam naturam humanam existeret in se, & existeret in alio, sunt termini oppositi, afficientes naturam humanam, & in ea inuicem succedentes. Verbum autem diuinum non est terminus conuersionis, nisi valde extrinsece, quatenus est terminus vnionis, ad quae per se primò tendit illa conuersio.

Solutio.
Verbum
diuinum
minus po-
test esse ter-
minus con-
uersionis,
quae vnio-
nis hypo-
statae.

Dico Secundo, Quauis res creata, quae per se aliquam entitatem habet, potest in aliam aliquo modo conuertere virtute diuina. Est serè communis Doctorum, praeter Durandum. Vide D. Thomam, hoc loco ad 3. & Scotum dist. 11. qu. 1. & 2. Vbi tamè aduerte semper debere aliquid manere eius, quod dicitur in aliud conuertere (nempe materiam eius, vel formam, vel accidens) sub quo haec conuersio fiat. Si enim totum desinat, & aliud substituat, non est ratio, cur hoc dicatur conuersum in illud.

58
Quauis
res creata
videtur in
aliam posse
conuertere.

Quibus modis res corporales possint conuertere in res corporales.

Nunc explicatur & probatur Propositio. Res enim corporales possunt conuertere in alias corporales, vel secundum totam suam substantiam; sicut panis in Corpus Christi. Vel secundum formas, sicut fit in conuersionibus naturalibus, quando una forma substantialis per actionem productiuam succedit alteri in eadem materia. Tunc tamen necesse est, ut materia rei, quæ conuertitur, sit capax formæ rei, in quam rem conuertitur, vel naturaliter, vel diuina virtute. Si enim nullo modo sit capax, non poterit fieri talis conuersio: unde lapis non posset sic conuertere in cælum; posset tamen cælestis forma poni loco formæ lapidis absque informatione: sed tunc hæc mutatio non esset conuersio lapidis in cælum, sed veluti transsubstantiatio formæ lapidis in formam cæli. Vel denique ratione materiæ, manente eadem formâ, sub quâ fiat conuersio: ut si lapis vnus ratione materiæ verteretur in alium, posita alia materia sub forma huius per actionem productiuam. Hic tamen materia illa debet esse capax illius formæ, sub qua succedit; alioquin non erit conuersio compositi in compositum; sed solum materiæ in materiam, veluti per transsubstantiationem.

Spiritus in corpus conuertitur potest: vel contrariè.

Pari modo corpus in spiritum conuertere potest conuersione totali: ut si spiritus actione productiuâ ponatur sub accidentibus panis, sicut Corpus Christi sub illis ponitur. Similiter spiritus in corpus mutari potest: ut si corporalis substantia producatur sub accidentibus spirituum siue cum aliqua vnione ad ipsa accidentia, siue sine vnione: quod etsi difficile sit intellectu, tamen non videtur implicare. Denique similibus modis substantia in accidens, & accidens in substantiam verti potest.

ARTICVLVS V.

Vtrum remaneant accidentia panis & vini post conuersionem?

59

R Espondetur affirmatiuè, ut patet experientia. Vide D. Thomam, qui habet tres causas huius rei.

Accidentia sensibilia manent in Eucharistia.

Notandum est, Certum esse, manere omnia accidentia panis & vini, quæ vllò modo sensibus deprehendi possunt; id enim necessarium erat ad occultandum hoc mysterium: alioqui ratione naturali potuisset deprehendi; quod multum merito fidei detraheret.

Item Accidentia non sensibilia.

Vtrum autem remaneant alia quedam accidentia occulta, quæ nullo modo sensibus deprehendi possunt, non est ita certum. Valdè tamen probabile est remanere omnia, quæ à substantia panis & vini realiter sunt distincta; id enim magis consentaneum tum rationi, tum modo loquendi Patrum & Conciliorum. Vide Ferrariensem lib. 4. contra gentes cap. 65.

Modi substantiam efficientes non manent.

Modi tamen, qui immediatè substantiam efficiunt, non manent; ut sunt præsentia substantiæ, propinquitas ad locum, vnio cum speciebus, relationes &c.

ARTICVLVS VI.

Vtrum facta consecratione remaneat in hoc Sacramento forma substantialis panis?

R Espondetur negatiuè. Vnde D. Thomam. Nota tantum, quod secunda eius ratio firma non sit.

ARTICVLVS VII.

Vtrum illa conuersio fiat in instanti?

R Espondetur affirmatiuè. Probatur tribus rationibus. Primò, Quia substantia panis definit in instanti; & similiter Corpus Christi incipit ibi esse in instanti: ergo tota conuersio fit in instanti. Probatur Consequentiâ, Quia hæc conuersio constat desitione panis, & inceptioe Corporis Christi. Secundo, Quia in hac conuersione non est aliquid subiectum, quod successiuè præparetur. Tertio, Quia perficitur virtute infinita, quæ in instanti operatur. Vide D. Thomam.

60

ARTICVLVS VIII.

Vtrum hac sit falsa, Ex pane fit Corpus Christi?

R Espondetur, Hanc esse propriè veram. Vide D. Thomam. Quod ad modum loquendi attinet, Notandum Primò, Eas propositiones, quæ solum significant transitum vnus in alterum, seu successionem terminorum, esse propriè veras: ut, *Ex pane, & vino fit Corpus, & Sanguis Christi*. Propositio enim *Ex latissime patet*; & solum indicat terminum à quo, siue intrinsecum, siue extrinsecum. *Mundus fit ex nihilo. Dies ex nocte.*

61 Notabilia quædam circa modum loquendi in hoc Myserio.

Notandum Secundo, Eas propositiones, quæ denotant subiectum, vel causam materiale, esse improprias: ut, *De pane fit Corpus Christi*. De enim significat consubstantialitatem: vnde debet hic accipi pro *Ex*. Similiter, *Panis fit Caro Christi*, est impropria; quomodo interdum loquuntur Patres: vbi fit accipitur vt idem fit, quod *transit in Corpus Christi*.

Notandum Tertio, Propositiones, quæ significant aliquid commune vtrique termino permanere, sumuntur improprie; nempe non pro re indiuidua, sed vagè pro re contenta sub speciebus, vel pro hoc sensibili: vt, *Panis & vinum post consecrationem sunt verum Corpus & Sanguis Christi*, vt dicitur in Canone, *Ego Berengarius, de Consecratione dist. 2. vbi panis, & vinum non accipitur pro hæc indiuidua substantia, sed pro contento sub speciebus vagè, vel pro hoc sensibili.*

QVÆ.